

SMERNICE ZA ORGANIZACIJO MLADINSKEGA CENTRA S ČIM MANJ ODPADKI

Zveza društev Mladinski center Idrija

Projekt Zmanjšaj!

oktober 2019–oktober 2021

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

LAS
s Čim
manj

Uvod

Zveza društev Mladinski center Idrija je oktobra 2019 vstopila v dvoletni projekt Zmanjšaj!, na katerem je sodelovala še s Komunalno d.o.o. in Primorskim valom. Namen projekta je bil, da se analizirajo podatke, pripravijo interaktivne delavnice, predavanja, izobraževanja in ostale večje dogodke, ozaveščati mlade o konceptu »zero waste« in nadgraditi razmeroma uspešno ločevanje v lokalni skupnosti s čim manjšo pridelavo odpadkov. V mladinskem centru smo mnenja, da dejanja vsakega posameznika vodijo do večjih pozitivnih sprememb v družbi. Mladim in drugim želimo na primerih dobrih praks pokazati, da je z manjšimi spremembami v naših vsakdanjih življenjih možno narediti velik korak k čistejšemu okolju in bolj zdravemu življenju.

Ljudje smo v neposredni povezanosti z naravo, ki jo na žalost prevečkrat žrtvujemo za svoje hrepenenje po vse večjem kapitalu in luksuznem življenju. V današnji družbi postajamo vse večji potrošniki. Naš planet pa ima omejeno zmožnost proizvodnje surovin, ki jih zahtevamo za vsakdanje življenje. Idrija je pokazala in še vedno kaže, da se v lokalni skupnosti da marsikaj. Z ozaveščanjem prebivalcev in soustvarjanju lokalne skupnosti lahko naredimo svoje mesto prijaznejše ljudem in okolju.

Leta 2018 se je Zvezi društev Mladinski center Idrija pridružil tudi Hostel Idrija, ki deluje pod isto streho. Turizem je ena pomembnejših gospodarskih dejavnosti, ki se sploh v zadnjih letih hitro razvija in raste. Potovanja so bolj dosegljiva kot nekaj desetletji nazaj, kar pritegne tudi veliko število mladih. Turizem pa mora s svojo neposredno povezanostjo z okoljem skrbeti z odtisi, ki jih pušča za seboj s svojo dejavnostjo.

V sklopu projekta smo si zadali cilj, urediti delovanje mladinskega centra s čim manj odpadki in negativnim vplivom na okolje.

Delovanje mladinskega centra smo za lažjo organizacijo smernic razdelili na več področji:

- Pisarna(e) in drugi prostori.
- Delavnice, srečanja z mladimi in drugi večji dogodki.
- Mladinske izmenjave/ mladinski projekti.
- Sodelovanje z zunanjimi.

Kje smo začeli?

1. Sodelovanje na Evropskem tednu zmanjševanja odpadkov 2019 z akcijo Eno brez, prosim! in Evropskim tednom zmanjševanja odpadkov 2020 z izzivom Corona Cleaning Challenge ter spletnimi delavnicami izdelave naravne kozmetike in domačih čistil.
2. Nakup steklenic za vodo kot promocijski material.
3. Oblikovanje obrazca za spremljanje organizacije »zelenih« dogodkov.
4. Poročilo o upravljanju odpadkov v lokalni skupnosti – občina Idrija, občina Cerklje ob noči
  - Izvedena anketa med uporabniki/cami spletnih omrežij
  - Sodelovanje z lokalnim komunalnim podjetjem Komunala d.o.o.
5. Organizacija izmenjevalnic oblačil (zimске in poletne izmenjevalnice).
6. Oblikovanje obvestil o trajnostnem delovanju mladinskega centra, ki so obešena po prostorih.
7. Načrtovanje in izvedba izobraževanja zaposlenih na temo zmanjševanja odpadkov.
8. Izvedba delavnic in izobraževanj na temo **varovanja okolja**: ponovna uporaba, recikliranje, zelena delovna mesta, predavanje o električnih avtomobilih, delavnice za osnovne šole ...
9. Postavitev kompostnika.
10. Nakup in postavitev zbiralnika deževnice.
11. Ozaveščanje o padavinski vodi v sodelovanju s taborniki (delavnice).
12. DIG-IT pandilki – ozaveščanje o digitalnih odpadkih.

Zgoraj so naštet le nekatere aktivnosti, ki smo jih organizirali v okviru projekta Zmanjšaj!, s katerim smo v dveh letih poskušali spodbujati aktivno vključevanje mladih v lokalno skupnost in aktivno reševanje problemov sodobne družbe, ki neposredno vplivajo na onesnaževanje okolja. S projektom želimo izobraziti posameznike, sodelujoče organizacije in širšo lokalno skupnost na področju odpadkov in jih spodbuditi k spremembam.

Mladinski centri se en od drugega razlikujejo pri svojem delu, vsi pa imamo več ali manj stalni program z občasnimi večjimi dogodki in malo manjšimi v obliki delavnic in predavanj. Odvisno od razmer pa gostimo tudi solidarnostne projekte, mladinske izmenjave in mednarodne prostovoljce Evropske solidarnostne enote.

Prvo načelo projekta Zmanjšaj!, ki smo ga vključili v vse zapisane smernice govori o zmanjševanju odpadkov, torej stremimo k prenovi, ponovni uporabi, izposoji, zavračanju stvari, ki jih ne potrebujemo.

Ukrepi za delo v mladinskem centru:

- Za vodo se uporablja vrče, steklene kozarčke ali steklenice/plastenke za večkratno uporabo.
- Promocijska darila: premislimo, kaj nam nudi večkratno uporabi. Primer: nakup steklenic za vodo, majice, sveče iz odpadnega voska ipd.
- Kavo se kupuje na rinfuzi ali v večjem pakiranju.
- Za plastične odpadke in papir se ne uporablja plastičnih vreč za smeti ampak so lahko odpadki prosto v košu.
- V kuhinji je za potrebe organskih odpadkov namenjen poseben koš za smeti.
- V prostorih Mladinskega centra Idrija sta nameščena dva zbiralnika baterij. V pisarniškem delu stavbe in spodnjem večnamenskem prostoru.
- Plakati za ozaveščanje o:
  - *Digitalnih odpadkih,*
  - *Porabi elektrike,*
  - *Varčevanju z vodo,*
  - *Recikliranju.*

Hranimo rabljen papir in plakate, ki je na eni strani še vedno uporaben. Uporabimo ga lahko za pisanje osnutkov, delavnice, predavanja, ipd.

V skupnem prostoru naredimo prostor za embalažo za večkratno uporabo, ki nam pride prav tako pri vsakodnevnih obrokih kot za delavnice, mladinske izmenjave ...

Na poštni nabiralnik damo rumeno nalepko proti zbiranju oglasov.

Uporabljamo steklenice za vodo.

Avtomatski vklop/izklop luči v prehodnih prostorih.

DELAVNICE, SREČANJA IN DRUGI VEČJI DOGODKI

Za trgovino uporabljamo izključno vrečke za večkratno uporabo.

Za potrebe aktivnosti kontaktiramo lokalne ponudnike (hrano, popravila, storitve, druge produkte).

Pri nabavi smo pozorni na poreklo izdelkov in se poskušamo držati čim bolj lokalnih pridelkov. Prav tako smo lahko pozorni na material stvari, ki jih kupujemo, da je okolju prijazen.

IDEJE, KI JIH LAHKO PRENESEMO V DRUGA OKOLJA:

- Akcije trajnostne mobilnosti (Zdrav zajtrk za mimoidoče – lokalni ponudniki, zajtrk za kolesarje/pohodnike, kava za s seboj – pridi svojim lončkom)
- Vključitev v Evropski teden zmanjševanja odpadkov (vsako leto oktobra/novembra)
- Čistilne akcije z lokalno skupnostjo,
- Renovacija starega pohištva,
- Izmenjevalnice oblačil in dodatkov,
- Garažna razprodaja,
- Vzpostavitev knjižnice reči v lokalni skupnosti,

- Delavnice ponovne uporabe (izdelava pasjih igrač, vrečk za trgovino ali preprog iz starih majic, eko sveče iz rabljenega olja, vrečke za sadje in zelenjavo – iz starih zaves, eko opeke, poslikava starih cvetličnih lončkov)
- Predavanja/seminarji: zelena delovna mesta, socialno podjetništvo.

MLADINSKE IZMENJAVE/MLADINSKI PROJEKTI

Za trgovino uporabljamo izključno vrečke za večkratno uporabo.

Za potrebe aktivnosti kontaktiramo lokalne ponudnike (hrana, popravila, druge produkte). Glede hrane se je po naših izkušnjah izkazalo, da je boljša praksa, da udeleženci kuhajo zase, saj je bilo v tem primeru opazno manj zavržene hrane in manj zaužitega mesa, kar prispeva k zmanjšanju ogljičnega odtisa izmenjave. V program poskušamo vpeljati veganski meni, lahko so to nekateri določeni dnevi ali pa celotna izmenjava.

V program vpeljemo »mimohodke« - skupina, ki je odgovorna za čiščenje, pazi tudi, da je še vedno dovolj detergenta in/ali pomivalnih tablet, sicer naredijo dodatno zalogo sami. Za izdelavo naravnih čistil je potrebno le nekaj minut.

- Svoje steklenice
- Obrazložitev recikliranja
- Z udeleženci poskušamo skupaj najti rešitve za izboljšanje delovanja mladinskega centra. – Ponudimo čas in prostor za deljenje dobrih praks – »open space«, kjer lahko vsak deli svoje ideje, mnenja. (npr. 1h po kosilu ob kavi, ipd.)

- Organiziranje izmenjave, kjer se posvečamo okoljevarstvenim tematikam.

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI

Izposoja – povezanost lokalnih društev in organizacij ima velik vpliv tudi na lažjo organizacijo trajnostnih dogodkov, saj omogoča vzajemno izposojanje predmetov, ki jih načeloma ne potrebujemo pogosto.

Souporaba prostorov različnih organizacij, ki omogoča delovanje po trajnostnem načelu "skupno bogastvo" in "posameznikova skromnost", saj ne potrebuje vsak svojih velikih prostorov, ampak si jih delimo.

Zbiranje predmetov za skupno uporabo ali za uporabo v mladinskem centru. Na primer: darovani odvečni hladilniki, mikrovalovna pečica, stare rjuhe, sobne rastline, posoda, ipd.

IDEJE za ORGANIZACIJO dogodkov:

AKCIJA ENO BREZ, PROSIM!

Sodelovanje: z VDC Idrija in Primorskim valom (lokalni radio).

Mladinski center je v sodelovanju z Varstveno delovnim centrom Idrija v dopoldanskem času organiziral dogodek na Mestnem trgu. Postavili smo stojnico, kjer smo mimoidočim delili brezplačno kavo. Preko spletnih omrežij smo pred dogodkom seznanili lokalno skupnost o naši akciji in jih pozvali, da s seboj prinesejo lonček za s seboj. Za ostale smo imeli na naši stojnici na voljo tudi keramične skodelice, ki smo jih v mladinskem centru prejeli s strani posameznikov, ki jih niso več potrebovali. Namen je bil, da si privoščimo jutranjo kavo brez dodatne embalaže. Poleg kave pa so bili na voljo tudi piškoti, ki so nam jih spekli uporabniki VDC Idrija.

Pri organizaciji dogodka smo poskrbeli, da je bila kava pakirana v okolju prijazni embalaži, mleko smo kupili v steklenici od lokalnih ponudnikov. Nakup sestavin za piškote smo opravili peš in tako prispevali k manjšemu ogljičnemu odtisu. V lokalnih trgovinah pa bomo raziskali, kje lahko smo dobili vse potrebne sestavine s čim manj embalaže. Celotno načrtovanje in dogajanje smo objavljali na naših spletnih omrežjih.

Akcija Eno brez, prosim! izstopa, saj vključuje celotno skupnost, udeleži se jo lahko prav vsak mimoidoči. V mestnem središču smo dosegli veliko število ljudi. Ozaveščanje je vedno najboljšo preko medija, ki je ljudem všeč. To pa sta vsekakor jutranja kava in piškoti. Prav tako se je dogajanje pred in med akcijo objavljalo preko spletnih omrežjih mladinskega centra (Facebook, Instagram), kar je ljudem še dodatno približalo tematiko akcije.

Teme, ki so zajete:

- Preprečevanje in zmanjševanje nastajanja odpadkov
- Ponovna uporaba
- Sodelovanje z lokalno skupnostjo.

Dogodek smo ponovili v prenovljenih različicah v okviru Akcij trajnostne mobilnosti:

1. Eno brez, prosim! Pr Kobil

Akcijo smo izvajali na koncu priljubljene sprehajalna/tekaške poti v mestu.

2. Zafručiki z nami!

Akcija Zafručiki z nami je potekala v sodelovanju z mestno dnevno sobo Pr' Golitu. Vsem mimoidočim, ki so se tisto jutri poslužili trajnostne mobilnosti (peš ali s kolesom) na poti v šolo/sluzbo, smo ponujali zdrav zajtrk z lokalnimi produkti in kavo za s seboj.

DECEMBRSKA IZMENJEVALNICA OBLAČIL

Posebnosti: Izmenjevalnica oblačil na principu druženja ob kavi in prigrizkih z glasbeno spremljavo lokalne Dj-ke Looni.

Konec leta je čas, da se ozremo na leto za nami in se odločimo nekatere stvari pustiti za sabo, narediti prostor za sveže ideje in plane za leto, ki prihaja. Se mogoče odločimo, da postanemo boljši ljudje. Boljši do sebe, ostalih ljudi in živih bitij ter okolja nasploh. Ena od dobrih praks, kako prispevati svoj košček v mozaiku zmanjševanja onesnaževanja je izmenjava stvari, ki nam ne služijo več.

V ta namen je Mladinski center Idrija organiziral decembrsko izmenjevalnico, kjer si je bilo mogoče izmenjati oblačila, obutev ter modne dodatke, se podružiti ob kavi, čaju in piškotih, uživati ob prijetnem vzdušju z glasbo Dj Looni!

Kako je potekala?

- Na izmenjevalnico je lahko vsak prinesel do 10 kosov oblačil ali modnih dodatkov.
- Izmenjalo se je lahko ženska, moška in otroška oblačila, obutev in modne dodatke.
- Vsi kosi so morali biti čisti in nepoškodovani, takšni, kot bi si jih sami želeli prejeti. Sprejeli smo samo obutev, ki nima vidnih znakov nošenja, pri tem smo ciljali predvsem na zgrešene nakupe ali obutev, ki je bila enkrat nošena.
- Pri izmenjavi velja pravilo ODNESEŠ, KOLIKOR PRINESEŠ, seveda pa je bilo dobrodošlo tudi če se je odnesel kakšen kos več, saj je bil namen izmenjevalnice ravno to, da stvari dobijo nov dom.
- Oblačila so morala biti čim bolj primerna zimski sezoni, torej brez izrazito poletnih oblačil.
- Nismo sprejemali reklamnih majic in spodnjega perila.
- Oblačila, ki niso našla novega lastnika, smo podarili dobrodelnim organizacijam.

Viri in druga uporabna gradiva:

Ekologi brez meja (2016). **Splošne smernice za organizacijo Zero waste prireditev**. Dostopno na <http://ebm.si/zw/turizem/prireditev/smernice-zw-prireditev/>

Umanotera. (2019a). **Infografike: Podnebne spremembe in Projekcije za Slovenijo**. Pridobljeno 26. 7. 2021 s <https://www.umanotera.org/publikacije/brosure-letaki/>

Umanotera. (2019b). **Dobre prakse mladinskih podnebnih projektov**. Pridobljeno 26. 7. 2021 s <https://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2019/09/Dobre-prakse-mladinskih-podnebnih-projektov-katalog.pdf>

Umanotera. (b. d. b). **Podnebne spremembe gradiva in povezave**. Pridobljeno 26. 7. 2021 s <https://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2018/11/Podnebne-spremembe-gradiva-in-povezave.pdf>

Umanotera. (b. d. c). **Izračunaj svoj ogljični odtis**. Pridobljeno 13. 7. 2021 s <https://www.umanotera.org/izracunaj-svoj-ogljicni-odtis/>

Umanotera. (b. d.). **Primeri mladinskih projektov in aktivnosti za preprečevanje nevarnih podnebnih sprememb**. Pridobljeno 26. 7. 2021 s <https://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2018/10/Dobre-prakse-mladinskih-podnebnih-projektov-infolisti.pdf>

Worlds largest lesson. (b. d.). Pridobljeno 26. 7. 2021 s <https://worldslargestlesson.globalgoals.org/>

FOTOARHIV: Mladinski center Idrija